

STARA RUDNA POT IN PALEONTOLOŠKA ZBIRKA V MUZEJU KOSOVA GRAŠČINA

Pot povezuje rudnik v Savskih jamah z Jesenicami. Uporabljali so jo za potrebe železarske proizvodnje od 14. do 19. stoletja.

Pod Golico se železova ruda nahaja v sedimentnih kamninah, ki so nastale z združevanjem razpadlih drobcev različnih kamnin v zgornjem karbonu pred več kot tristo milijoni leti. Iz tega časa je tudi večina živalskih in rastlinskih fosilov, ki jih hrani Gornjesavski muzej Jesenice v Kosovi graščini, ki se nahaja ob prihodu stare rudne poti v dolino. V **Paleontološki zbirki** so predvsem fosili ramenonožcev, mahovnjakov, glavonožcev, trilobitov, morskih lilij, iglokožcev, školjk, polžev in celo zob prednika morskega psa.

V rudniku Savske jame so kopali sideritno železovo rudo, ki so jo pred uporabo pražili v pražilnih pečeh, drobili in prali v koritih ob potoku. Sprva so imeli v bližini rudnika talilne peči, v katerih so po koncu redukcijskega procesa pridobili volka, to je kepa kovnega železa pomešana z žlindro. Kepe in skovane polizdelke so vozili na javno tehcnico na Jesenice, kjer sta bila oddaja in prevzem materiala. Potem ko so v 16. stoletju v dolini zgradili plavže, so po poti vozili predvsem oglje in železovo rudo. Naložene vozove so stehali na mestu, kjer se je rudni poti priključila steza iz najbolj spodnjega rova, to je na Mlakah pod vasjo Planina pod Golico, ter ob plavžu na Stari Savi. Na primer leta 1861 je 62 voznikov k plavžu pripeljalo okoli 6900 ton rude. Pri prevozu so si pomagali z voli. Na najbolj strmih delih so vozovi z zadnjim delom drseli po tleh in s tem zavirali. Sledovi zaviranja – glajžni so v kamnu najbolj vidni na poti čez Pejce, kjer so zavetnici rudarjev sv. Barbari postavili dve kapelici. Kljub zaviranju in pazljivosti so se dogajale smrtne nesreče. V spomin na tragične dogodke so postavljali znamenja. Na rudni poti jo možno videti kopijo takšnega znamenja.

Stara rudna pot je svoj pomen izgubila, ko je savski fužinar Viktor Ruard v želji po hitrejšem prevozu surovin dal leta 1868 zgraditi novo cesto.

dr. Marko Mugerli, kustos za železarstvo GMJ